

STU

- historien om en turbulent tilværelse

TEKST: KONSULENT JUNE TAGMOSE OG SEKRETARIATSLIEDER ESSEN KULLBERG

For snart 10 år siden vedtog et enstemmigt folketing en lov om en særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse. Det vi i dag kender som STU'en blev en realitet og en længe ventet og banebrydende begivenhed indenfor uddannelses- og handicapområdet kunne markeres.

Unge med særlige behov fik med loven samme krav på en ungdomsuddannelse som andre unge. Samtidig fik de en mulighed for en særligt tilrettelagt og individuelt tilpasset uddannelsesplan, som gav dem mulighed for at udvikle sig personligt, fagligt og socialt og opnå kompetence til en så selvstændig og aktiv deltagelse i voksenlivet som muligt.

Den nye lov hentede blandt andet inspiration i det pædagogiske arbejde, som allerede foregik på mange af Ligeværds skoler og uddannelsessteder. Derfor var det også helt naturligt for dem at være med på "vognen" som nogle af de første udbydere af STU.

Revision af STU'loven

I arbejdet med loven i 2007 aftalte forligspartierne, at loven skulle kigges efter, senere i 2017.

Der har været behov for at kigge loven og bekendtgørelserne igennem inden. Undervisningsministeriet gennemførte en revision i år med fokus på at sikre kvalitet i uddannelsesplan og kompetencepapir. Forud for revisionen inviterede ministeriet Ligeværds, andre brugerorganisationer og KL til dialog, om sikring af kvalitet og udbytte af STU'en. Ud af det er kommet en række anbefalinger, som i princippet er udgiftsfrie og som ikke kræver en regulering af loven.

Uddannelsesplan og kompetencepapiret

Inden vi fik færdiggjort arbejdet i Ministeriet omkring uddannelsesplan og kompetencebevis, fik vi en del henvendelser fra unge og forældre vedr. uddannelsesplanen. Enten havde de ikke fået en uddan-

ningsplan, inden den unge påbegyndte sin uddannelse ellers var den udarbejdede uddannelsesplan så mangelfuld, at den ikke gav mening for den unges uddannelsesforløb. Ligeværds har været optaget af at sikre, at kommunerne udarbejder ordentlige uddannelsesplaner. I forbindelse med kompetencepapiret, har vi måttet kritisere flere kommuner for alt for mangelfulde kompetencepapirer, når de unge har færdiggjort deres uddannelse. Det bliver spændende om det gør en forskel, at ministeriet har lavet skabeloner for både uddannelsesplan og kompetencepapir, som kommunerne er forpligtet til at bruge.

Kommunernes økonomi under pres

Ligelinie, Ligeværds frivillige telefontjeneste, modtager hver onsdag henvendelser fra både de unge selv, forældre, pårørende og fra fagfolk, der arbejder med de unge. Her bliver det tydeligt, at der også er behov for at kigge på andre forhold end blot kompeten-

cepaper og uddannelsesplan, i arbejdet mod at skabe lige muligheder for alle unge på uddannelsesområdet. Mange af henvendelserne omhandler ofte, at en ung *ikke* får et passende uddannelses tilbud og at dette ofte hænger sammen med, at kommunernes økonomi er under pres. Som en af de eneste ungdomsuddannelser er det kommunernes opgave at afholde udgifterne til den. Stort set alle andre ungdomsuddannelser er finansieret af staten. Netop det forhold betyder, at kommunernes budgetter bliver pressede, når flere unge visiteres til STU.

Indsnævring af målgruppen

Siden STU'en blev etableret i 2007 er aktiviteten og tilgangen til STU steget markant, og det er kommunernes opfattelse, at aktiviteten på STU'en er for høj og sprænger de kommunale budgetter i forhold til det forudsete. Meget tyder på, at økonomien får kommunerne til at begrænse udgifterne på forskellig vis. Nogle kommuner forsøger at begrænse adgangen til STU. Senest afgjorde Klagenævnet for Specialundervisning, at det ikke er i overensstemmelse med loven, at Aarhus kommune kun tilbyder STU til unge, der kan følge undervisning i minimum 21 timer ugentligt. Klagenævnet gjorde klart, at der ikke er et minimumsaktivitetsniveau, da uddannelsen netop retter sig mod unge, som kan være meget begrænsede i deres muligheder.

genævnet gjorde klart, at der ikke er et minimumsaktivitetsniveau, da uddannelsen netop retter sig mod unge, som kan være meget begrænsede i deres muligheder.

Kommunerne visiterer til egne tilbud

Henvendelserne fra unge og deres forældre tyder på, at kommunerne forsøger at klare den økonomiske udfordring på andre måder. Lige nu har vi kendskab til en håndfuld sager fra det midt- og vestjyske, hvor den unge kun får tilbudt ét uddannelses tilbud, og det ene tilbud er det kommunale STU-tilbud. Der er ikke noget galt med kommunale STU-tilbud, men det kan undre, at ét sted kan varetage alle uddannelsesforløb til en gruppe unge med så forskellige udfordringer. Det er vigtigt, at kommunerne har flere forskellige udbydere, så der sikres mangfoldighed i de forløb, der kan tilbydes og at de unges ønsker, kompetencer og fremtidsmuligheder reelt tages i betragtning, når der skal findes et egnet uddannelsessted.

Ministeren har sat kommunerne på plads

I lyset af problemstillingerne på området, rettede folketingsmedlem Karin Gaardsted

STU i tal:

Epinion's evaluering af STU'en i 2012 konstaterede, at aktiviteten steg kraftigt fra i gennemsnit 2,3 helårselever pr. kommune i 2007 til over 17,5 i 2009 og til 36,2 helårselever i 2011.

Aktuelle tal fra Databanken i Ministeriet for Børn, Undervisning og Inklusion viser en meget kraftig opbremsning i tilgangen til STU-uddannelsen. Fra 2011 til 2012 var stigningen 22,5 %, mens stigningen fra 2012 til 2013 kun var 4,1 %. Fra 2013 til 2014 var der derimod tale om et fald i tilgangen på 3,7 %. (Kilde, Databanken UVM)

(S) spørgsmålet til Undervisningsministeren, om det er i overensstemmelse med STU-loven, at unge med særlige behov tilbydes det kommunale uddannelses tilbud, som det eneste mulige. Ellen Trane Nørby svar er klart: *Kommunernes forpligtelse til at give unge med særlige behov er ikke varetaget ved at give ét og kun ét tilbud og at kommunen har en pligt til at oplyse den unge og forældrene om de muligheder, der er, med udgangspunkt i den unges særlige forhold, herunder om eventuelle muligheder på tværs af kommunegrænser.*

Frem mod lovrevisionen i 2017

Der er langt igen, inden vi får ligestilling på uddannelsesområdet. Frem mod revisionen af STU-loven i 2017 påtager Ligestillingssudvalget sig at sikre, at politikerne ved, hvordan de unges virkelighed ser ud. Derfor vil vi indtil de politiske forhandlinger går i gang, klæde medlemmer af Folketingets Børne- og Undervisningsudvalg på med historier fra den virkelige verden. Vi vil sørge for, at de kender problemerne, urimelighederne og forskelsbehandlingen af unge med særlige behov, inden de skal træffe beslutning om, hvordan STU'en skal se ud i fremtiden. Ligestilling mener, at fremtidens STU skal være kendetegnet af værdighed og ligestilling. ●

Table 8 Institutionstyper anvendt til STU i perioden 2012-2014, i pct.

Institutionstype ¹	2012 ³	2013 ³	2014 ³
Uddannelsesinstitutioner for unge med særlige behov ²	21	10	24
Kommunale uddannelsesinstitutioner	39	14	22
Frie fagskoler og folkehøjskoler	3	1	2
Produktionsskoler	3	2	3
Institutioner for erhvervsrettet uddannelse	3	1	2
Efterskoler - særligt tilrettelagt forløb	2	1	2
Daghøjskoler	1	<1	1
Praktiksteder/-forløb	1	1	2
Anden institution/privat institution ²	28	69	44
I alt	100	100	100

Note: fra 2011 indberettes institutionstype på individniveau og det har været muligt at indberette flere institutionstyper pr. individ. Ved de tidligere indsamlinger er institutionstyper alene indberettet på kommune niveau.

Note 1: Alle kommuner har indberettet institutionstype.

Note 2: Fra 2012 er Anden institution/privat institution splittet op i Anden institution/privat institution og Uddannelsesinstitution for unge med særlige behov.

Note 3: Pct. summer ikke til 100 pct. pga. afrunding.

Kilde: Styrelsen for It og Læring og Databanken hos MBUL.